

Спеціалізованій вченій раді
Д 64.055.02 Харківського національного
економічного університету
Імені Семена Кузнеця
61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1-А

ВІДГУК

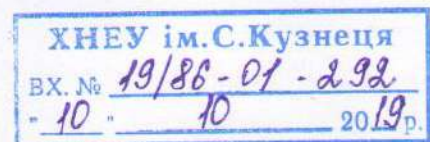
**офіційного опонента доктора економічних наук, доцента
Вдовенко Лариси Олександрівни на дисертаційну роботу
Яцух Олени Олексіївни на тему «Домінанти фінансового забезпечення
діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і
практика», подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних
наук за спеціальністю 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит**

Актуальність теми дисертаційного дослідження та зв'язок з науковими планами, темами

Для сільськогосподарських підприємств, їло здійснюють підприємницьку діяльність у доволі специфічних умовах та з притаманними галузевими особливостями важливою умовою ефективного господарювання є розвиток та вдосконалення системи їх фінансового забезпечення, оскільки сільське господарство є однією з найменш фінансово захищених галузей в Україні.

Ефективність фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору економіки є однією із невирішених проблем економіки країни. Сільське господарство займає вагоме місце в експортному потенціалі країни, сприяє в діяльності переробних галузей, вирішує питання регіонального розвитку агропромислового виробництва та продовольчої безпеки країни. У зв'язку з цим, питання, що досліджуються у дисертаційній роботі, набувають особливої гостроти та підтверджують актуальність обраної теми.

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планами наукових досліджень Таврійського державного агротехнологічного університету згідно з науково-дослідними роботами: «Трансформування організаційно-економічних відносин до соціально орієнтованих ринкових умов в АПК» (номер державної реєстрації 0102Ш00690, 2001 - 2005 рр.), в межах якої дисертантом розроблено теоретико-методологічні засади фінансового забезпечення

сільськогосподарських підприємств з урахуванням умов державної політики підтримки галузі; «Фінансове та інформаційне забезпечення АПК в ринкових умовах» (номер державної реєстрації 0104Ш06836, 2004 - 2008 рр.), за якою проаналізовано діючий механізм залучення фінансових ресурсів в господарську діяльність сільськогосподарських підприємств; «Розробити науково-прикладні основи аграрної соціальної політики в умовах трансформації АПК до соціально орієнтованих ринкових умов» (номер державної реєстрації 0104Ш06837, 2004-2008 рр.), за якою дисертантом сформовано методичні рекомендації із залучення додаткових фінансових ресурсів в їх господарську діяльність за рахунок бюджетних коштів, оцінено результати діючих програм; «Фінансово-кредитне забезпечення відтворення в АПК» (номер державної реєстрації 0107Ш08976, 2007 - 2010 рр.), в межах якої обґрунтовано стратегічні напрями державної фінансової підтримки аграрного сектору економіки та надано науково-методичні рекомендації з удосконалення механізму державного управління процесами фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств в контексті інтеграції України у світовий економічний простір; «Розробити теоретичні та методологічні основи формування ефективної системи фінансового регулювання та стимулювання підприємницької діяльності в аграрному секторі» (номер державної реєстрації 011Ш002539, 2011 - 2015 рр.), за якою розроблено теоретико-методологічні засади оцінки вартості залучення фінансових ресурсів із різних джерел; «Розробити науково-методичні основи фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах підвищення самостійності регіонів» (номер державної реєстрації 0116Ш02742, 2016 - 2020 рр.), в межах якої автором узагальнено в динаміці систему розподілу податкових платежів між різними рівнями бюджетної системи країни, визначено вплив податкової політики в аграрному секторі економіки на рівень формування місцевих бюджетів, зокрема новостворених місцевих об'єднаних територіальних громад, сформовано методичні рекомендації з розширення бази податкових надходжень місцевих бюджетів; «Розробити теоретичні та методологічні засади залучення

фінансових ресурсів сільськогосподарськими товаровиробниками» (номер державної реєстрації 0118Ш00541, 2018 - 2019 рр.), за якою проведено комплексний моніторинг діючих механізмів домінуючих джерел залучення фінансових ресурсів в господарську діяльність сільськогосподарських підприємств, сформовано науково-практичні рекомендації з оптимізації всіх джерел фінансових ресурсів для виробників сільськогосподарської продукції; «Розробка теоретичних та методологічних засад щодо вдосконалення діючої системи оподаткування аграрного сектору економіки України» (номер державної реєстрації 0118Ш00540, 2018 - 2019 рр.), в межах якої автором проаналізовано діючу систему оподаткування аграрного сектору економіки України та обґрунтовано шляхи оптимізації податкового навантаження сільськогосподарських підприємств.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації їх достовірність та новизна**

У дисертаційній роботі чітко визначено мету та завдання дослідження, сформовано теоретико-методологічні положення, обґрунтовано методичні підходи щодо шляхів досягнення поставлених завдань. Дисертаційна робота має логічно побудовану структуру, містить узагальнення теоретичного характеру, а також конкретні пропозиції щодо обґрунтування і використання домінант фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, які сформовані на основі результатів проведеного дослідження і за умови комплексного впровадження можуть стати одними із дієвих засобів вирішення питань окресленої проблематики.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, авторефератом та публікаціями Яцух Олени Олексіївни дає підстави зробити висновок, що сформульовані наукові положення й рекомендації, викладені в роботі, є достатньо обґрунтованими, достовірними, отриманими на базі системних наукових досліджень з використанням сучасної методології наукового пошуку. Дисертаційна робота має логічну послідовність викладення результатів

дослідження, а поставлені завдання вирішені комплексно і завершені конкретними аргументованими висновками і пропозиціями.

Дисертантом опрацьовано і кваліфіковано використано значну кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, що дозволило дисертанту аргументувати власні судження, зробити конкретні висновки стосовно стану фінансування сільськогосподарських підприємств та розробити практичні рекомендації щодо використання доміант фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств у контексті стратегічного розвитку галузі та економіки в цілому.

Наукові положення, висновки, практичні рекомендації та розробки, що викладені в дисертаційній роботі О.О. Яцух відзначаються достатньо високим рівнем обґрунтованості й достовірності. Це досягнуто з використанням методів *гносеологічного аналізу (контент-аналізу)* - для визначення сутності фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств; *теоретичного узагальнення, синтезу, індукції та дедукції* - для обґрунтування сутності державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки, впровадження світової практики підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств; *структурно-логічного аналізу* - для формування цілісного підходу в проведених дослідженнях; *порівняння* - для виділення особливостей фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств в ретроспективі; *множинного регресійного аналізу* - для виявлення факторів впливу на функціонування механізму фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств та формалізації факторів впливу, взаємозв'язків між складовими імітаційної моделі з використанням інструментів регулювання; *багатовимірною факторною аналізу* - для виявлення показників оцінювання рівня фінансового самозабезпечення сільськогосподарських підприємств; *карти Кохонена* - для групування сільськогосподарських підприємств за рівнем фінансового забезпечення; *статистичний метод* - для обробки інформації, що характеризує сучасний стан галузі та динаміку показників розвитку сільськогосподарських підприємств, факторів впливу на якість

фінансового забезпечення; експертного опитування, адитивної згортки - для побудови інтегрального показника якості фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств; *метод ієрархії* - для визначення взаємозалежності між проблемами, притаманними системі фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств; *когнітивного моделювання* - для визначення пріоритетності дії факторів фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств на побудову ефективної системи відтворення основних засобів на якісно новій технологічній основі; *метод експертних оцінок, 8УЇОТ-аналіз* - для обґрунтування вибору альтернативних джерел залучення фінансових ресурсів у діяльність сільськогосподарських підприємств. Використані методи наукового пізнання дозволили забезпечити концептуальну єдність наукового дослідження.

Достовірність та ступінь обґрунтованості сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується вдалим поєднанням теоретичних положень з фінансової теорії й нормативно-правової бази, що регламентує інституціональне забезпечення фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств, та використанням численного масиву офіційної статистичної інформації, даних первинного обліку та фінансової звітності сільськогосподарських підприємств з хронологією у період 2000-2018 рр.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджується також позитивною оцінкою їх у процесі апробації на 19 науково-практичних конференціях, впровадженням у виробництво (8 впроваджень).

Все це дає підстави стверджувати, що теоретичні й практичні положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Дисертація Яцух Олени Олексіївни є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке повністю висвітлює актуальні питання обраної теми.

Наукове значення дисертаційної роботи полягає в отриманні дисертантом нових науково-обґрунтованих результатів, які характеризуються

науковою новизною, а саме:

вперше обґрунтовано концепцію формування системи фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: на засадах системного та ситуаційного підходів до її побудови, спрямованої на посилення ролі самофінансування сільськогосподарських підприємств; з пріоритетністю стратегічної спрямованості державної фінансової політики щодо стимулювання оновлення основних засобів сільськогосподарських підприємств (с. 122 - 146);

запропоновано до використання показник «соціально-економічне навантаження на один гектар сільськогосподарських угідь», який узагальнює складові податкового навантаження та соціальні виплати сільськогосподарських підприємств, що уможливорює створення рівних умов з оподаткування для всіх виробників сільськогосподарської продукції і збільшення обсягу податкових надходжень до бюджету (с. 269 - 280);

доведено необхідність введення у понятійно-категоріальний апарат методології фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств поняття «аграрний форвард» (с. 137, 336 - 337) як дієву форму державного фінансування й регулювання процесу виробництва;

вперше сформовано методологічний підхід до оцінки вартості позикових фінансових ресурсів, залучених у виробничу діяльність сільськогосподарських підприємств, який дозволить визначити реальну вартість їх залучення на основі дієвих принципів, форм та умов (с. 184 - 203);

удосконалено методологічний підхід до оцінки якості фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, який передбачає застосування обґрунтованої системи значущих показників (показники, які відображають відповідність/невідповідність параметру вимогам та динамічні показники, що відображають зміну показника в часі), виділених з використанням методу експертних оцінок (с. 146-169);

удосконалено методичний підхід до оцінювання рівня самофінансування сільськогосподарських підприємств й проведення превентивної діагностики їх фінансового стану, з використанням обґрунтованої мінімально достатньої

системи часткових та інтегральних показників з урахуванням факторів забезпеченості власними коштами, прибутковості діяльності, ефективності розподілу джерел фінансування та використання фінансових ресурсів, маневреності власних коштів та ліквідності підприємства, з інтерпретацією за якісними рівнями (с. 169-181);

розвинуто методичне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності та фінансового стану сільськогосподарських підприємств на мезоекономічному рівні, що дозволяє комплексно визначати деструктивні фактори якості їх фінансового забезпечення (с. 227 - 233), обґрунтовувати напрями вдосконалення системи фінансування й визначати пріоритетні напрями державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств;

розвинуто визначення поняття «фінансове забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств», особливістю якого є врахування єдності механізму фінансового забезпечення (с. 67) та інститутів, що його реалізують, розглядається як система фінансових відносин на засадах комплексного, функціонального, процесного, ситуаційного й синергічного підходів (с. 46 - 52), яка знаходиться під постійним впливом внутрішніх та зовнішніх змін інституціонального забезпечення (с. 73), та в межах якої забезпечується доступ до фінансових ресурсів у різних формах та видах «з метою отримання максимального прибутку та виконання фінансово-економічних і соціальних функцій як суб'єкта господарювання в системі суспільно-економічних відносин країни та світу» (с.56 - 57);

систематизовано процедуру використання форвардних контрактів з метою поповнення оборотних активів сільськогосподарських підприємств для виробництва майбутнього врожаю (с. 324 - 326), особливістю якої є врахування: умов залучення фінансових ресурсів, методів розрахунку, видів страхового забезпечення, визначення обсягів фінансових витрат пов'язаних оформленням та виконанням таких контрактів (с. 330 - 335);

сформовано методичне забезпечення інноваційної форми позики з використанням аграрних розписок (с. 354 - 356) як перспективної домінанти

фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, особливість якого полягає в обґрунтуванні ціноутворення на позичені фінансові і матеріальні ресурси та на сільськогосподарську продукцію майбутнього врожаю, що є предметом застави аграрної розписки (с. 359 - 360); що дозволило визначити основні складові витрат та їх розмір в процесі оформлення та виконання таких угод;

обґрунтовано доцільну структуру доміант фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств в залежності від фінансового стану, з урахування цільової спрямованості позики, розміру супроводжуючих витрат, мінімізації рівня фінансового ризику та максимізації рівня рентабельності власного капіталу на основі визначення показника ефекту фінансового важеля, що сприятиме раціональному використанню позикових джерел фінансових ресурсів відповідно до можливостей та потреб сільськогосподарських підприємств (с. 363 - 370);

обґрунтовано методичний підхід щодо визначення впливу доміант фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств на оновлення основних засобів (с. 351, 378 - 379) та побудову доцільних сценаріїв, що базується на поєднанні засобів когнітивного й регресійного моделювання і дозволяє здійснювати вибір ефективних варіантів фінансового забезпечення оновлення матеріально - технічної бази виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції на якісно новій основі на мезоекономічному рівні (с. 383 -394);

розвинуто зміст та послідовність етапів процесу визначення фінансової конкурентоспроможності великих сільськогосподарських підприємств (аграрних холдингів) щодо світової глобалізації ринку продовольчої продукції, який на відміну від існуючих враховує фактори конкурентоспроможності в агробізнесі та аналітичну функцію інтегрального показника конкурентоспроможності, за якою здійснюється оцінка місця великих сільськогосподарських підприємств України на світовому аграрному ринку та визначення їх потенційних можливостей залучення іноземних інвестицій.

Завершуючи огляд основних наукових положень сформованих дисертантом під час виконання дисертаційної роботи необхідно зазначити їх суттєвий внесок в розвиток теорії, методології і практики фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. Усі положення наукової новизни опубліковані та достатньо розкриті в працях здобувана. Їх новизна підтверджується широким та вдало підібраним спектром адекватним предмету та об'єкту дослідження методів пізнання економічних явищ та процесів.

Відповідність оформлення дисертації чинним вимогам

Дисертаційна робота та автореферат О.О. Яцук оформлені відповідно до вимог ДАК України. Матеріал подано в логічній послідовності, доступною для сприйняття якісною науковою українською мовою. Стилiстично робота відзначається аргументованістю викладення, стислістю, точністю формулювань та термінології. У дисертаційній роботі структурно поєднуються теоретико-методологічні аспекти викладення матеріалів дослідження з аналітично-прикладним характером розробки пропозицій та рекомендацій. Інформацію, запозичену з літературних джерел, дисертант використовує коректно, на всі джерела, включені до списку, в тексті є посилання.

Дисертація в повній мірі відповідає переліку напрямів дослідження спеціальності 08.00.08- гроші, фінанси і кредит.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

Наукове значення результатів дисертаційного дослідження полягає у збагаченні аргументованими та обґрунтованими теоретичними положеннями, висновками та рекомендаціями, які збагачують фінансову науку з питань теорії, методології і практики формування фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що на основі теоретико-методологічного дослідження і вивчення вітчизняної практики діяльності сільськогосподарських підприємств розроблені практичні рекомендації щодо обґрунтування і використання домінант їх фінансового

забезпечення в контексті стратегічного розвитку аграрного сектору. Основні результати дисертаційної роботи знайшли відображення, та практичне застосування в діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України (довідка № 37-21-15/5986 від 05.03.2019 р.), Громадської спілки «Аграрний Союз України» (довідка № 247 від 18.10.2017 р.), Громадської організації «Інститут податкових реформ» (довідка № 24 від 17.05.2018 р.), Департаменту агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації (довідка №2060/01-00 від 26.12.2018 р.), Управління агропромислового розвитку Мелітопольської РДА Запорізької області (довідка про впровадження №03-31/431 від 21.12.2018 р.), Якимівської селищної ради Якимівського району Запорізької області (довідка № 1005/1 від 15.06.2018 р.), в практичній діяльності Державного підприємства «Дослідне господарство «Відродження» Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції НААН України (довідка №08/204 від 08.08.2017р.) та ПП «АСКОН» Якимівського району Запорізької області (довідка № 132 від 14.07.2017 р.).

Теоретичні результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі ТДДТУ під час викладання навчальних дисциплін «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Податкова система» та «Фінансовий менеджмент».

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті здобувана

Найсуттєвіші наукові положення, результати і висновки дослідження опубліковано у 55 наукових працях, з них: одна одноосібна монографія та 4 монографії у співавторстві, 14 статей у наукових фахових виданнях України, 17 статей у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, а також 19 публікації у збірниках тез матеріалів конференцій. Наукові праці дисертанта оформлені у відповідності до вимог та в повній мірі відображають основні положення, результати дисертаційної роботи, а також наукову новизну. За своїм змістом

автореферат в повній мірі узагальнює і розкриває суть основних положень, висновків й пропозиції, що викладені в дисертаційній роботі. , ч

Особистий внесок здобувана

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки, висновки, узагальнення, рекомендації і пропозиції, що містяться у дисертаційній роботі викладені автором особисто.

Дискусійні питання, недоліки та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи в цілому дисертаційну роботу О. О. Яцух, яка виконана на високому науковому рівні, слід висловити деякі зауваження, які відносяться до дискусійних питань та побажань опонента:

1. В запропонованому дисертантом власному трактуванні категорії «фінансове забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств» йдеться про «систему організації та здійснення фінансових відносин, спрямованих на формування ефективного механізму залучення у діяльність галузевих підприємств фінансових ресурсів» (с. 56). На думку дисертанта, фінансове забезпечення на мікроекономічному рівні розглядається як «процес залучення та використання фінансових ресурсів на основі нормативно-правового регламентованого механізму з використанням дієвих методів, форм залучення фінансових ресурсів» (с.57). Варто було обґрунтувати особливості впровадження такого механізму та його впливу на обсяги залучення фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами.

2. В дисертаційній роботі значна увага дисертантом приділена концепції формування фінансового забезпечення, а сформовані концептуальні положення до розвитку системи фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств дадуть можливість обґрунтувати стратегічні цілі щодо її вдосконалення, розвитку на основі врахування державної фінансової політики та політики розвитку сільськогосподарських підприємств. За словами дисертанта, дана концепція «побудована на засадах системного і ситуаційного підходів» (с. 6 автореферату), не зрозумілим є

ігнорування в авторефераті синергічного та комплексного методологічного підходів до її побудови, які досить обґрунтовано викладені в тексті дисертаційної роботи (с. 126-136).

3. Досліджуючи сутність і зміст фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, дисертант глибоко аналізує проблеми та особливості їх діяльності, що дасть можливість комплексно підійти до формування вимог по створенню дієвого ефективного механізму фінансування. Разом з тим, вважаємо невдалою назву «Проблеми та особливості діяльності СІПІ» (технологічні, природно-екологічні, економічно-фінансові, організаційні і т.д.) (Рис. 1 . 4 . Особливості діяльності сільськогосподарських підприємств та визначення їх впливу на фінансове забезпечення, с. 60), доцільніше до представленого матеріалу підходить назва: «Чинники негативного впливу на діяльність СГП».

4. Цікавим, на нашу думку, в роботі є розкриття дисертантом фінансових протиріч між суб'єктами розподілу ВВП, створеного в аграрному секторі економіки, де співставленні фінансово-економічні інтереси всіх суб'єктів (табл. 1.1, с. 61 -62). При цьому потребує розкриття «технологія» чи «механізм» поєднання цих інтересів з метою отримання ефекту для всіх суб'єктів (населення, сільськогосподарських підприємств і держави), що значно збагатило би дисертаційне дослідження.

5. Вирішення проблем в сфері державної політики фінансової підтримки сталого розвитку аграрного сектора пов'язане з формуванням сучасної дієвої системи фінансування, яка сприятиме посиленню конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників та соціально-економічному розвитку сільських територій. В підрозділі 1.3 (с. 96) значна увага дисертанта приділена передумовам формування державного регулювання фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств (сі01-109), тоді як цільові орієнтири державної фінансової політики щодо фінансового забезпечення недостатньо визначені дисертантом.

6. Відомо, що банківський кредит в світовій практиці є вагомою

домінантою фінансового забезпечення оновлення основних засобів. За результатами розрахунку ефекту фінансового , важеля для сільськогосподарських підприємств за рівнями їх самофінансування (с. 370) в рекомендованій структурі позиченого капіталу для суб'єктів, які знаходяться на середньому рівні самофінансування банківський кредит займає лише 10 %. В той же час, як свідчать результати дослідження дисертанта, в п. 2.3 - середній та низький рівні самофінансування притаманні більшості досліджених підприємств. Проте в роботі не відображено авторську позицію перспектив кредитної політики держави щодо аграрного сектора економіки в бік відродження такої домінанти. Не знайшла практичного обґрунтування також пропозиція щодо зниження процентної ставки, встановлення її межі і механізму реалізації.

7. Дискусійними залишаються питання, пов'язані із роллю агрохолдингів в розвитку аграрного сектору, сільських територій та надходженню інвестиційних ресурсів до Державного бюджету України. Проведені дисертантом дослідження визначили їх роль в рейтингу світового аграрного ринку (с. 408_#). Однак, не чіткою є позиція дисертанта щодо перспектив розвитку аграрного сектору та ролі агрохолдингів, підприємств малого і середнього бізнесу в контексті зняття мораторію на ринок землі.

Викладені зауваження не впливають на загальний високий науковий рівень дисертаційної роботи, не піддають сумніву основні наукові результати, отримані дисертантом.

Оцінка ідентичності змісту автореферату та дисертації, відповідність дисертації встановленим вимогам

Автореферат відповідає вимогам нормативних документів МОН України до докторських дисертацій. Основний зміст, положення наукової новизни, висновки та рекомендації у представленому авторефераті є ідентичними викладеним у дисертації. Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, що виконана на актуальну тему самостійно автором на високому

науково-теоретичному рівні. Дисертація написана державною мовою та оформлена відповідно до вимог МОН України.

Загальний висновок про дисертаційну роботу

Дисертаційна робота Яцух Олени Олексіївни на тему «Домінанти фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і практика» є самостійною і завершеною науковою працею. Основні положення та висновки, що сформовані у роботі, вичерпно викладені в авторефераті дисертації та публікаціях автора.

Результати дослідження мають високий рівень наукової новизни і практичної значимості, є достатньо аргументованими і переконливими.

Подана дисертація за своїм змістом, якістю, оформленням, науковою новизною, глибиною поставлених проблем та підходами до їх вирішення, практичним значенням відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами і доповненнями), а її автор, Яцух Олена Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент
завідувач кафедри фінансів, банківської справи
та страхування
Вінницького національного
аграрного університету

Л.О. Вдовенко

Підпис завідувача кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
д.е.н, доц. Вдовенко Л. О. засвідчую

Ректор Вінницького національного
аграрного університету

В.А. Мазур